

A Mecsek-hegység jelentősebb földalatti denevérszállásai

Szatyor Miklós

Pécsi Állatkert Kht., 7621 Pécs, Munkácsy M. u. 31.

Abaligeti-barlang

Egyéb elnevezése: Pap-lika-barlang

Település: Abaliget

Barlangnyilvántartási szám: 4120-1

UTM: BS71D1

Tszf: 219 m

Leírás: A Mecsek legnagyobb jelenleg ismert barlangja, elágazó, helyenként többszintes járatrendszerrel. Egy főág és három oldalág alkotja, összhosszúsága kb. 1600 méter. A barlang több száz éve ismert és látogatott az ember által. Korábban jelentős denevérállománnyal bírt, az 1950-es években 1500 nagy-Myotis teelő és 700 *M. schreibersii* szülőkolóniája élt a barlangban. Napjainkban ezek teljesen eltűntek a barlangból, a teelő állományt főként a patkós denevérek alkotják (1. táblázat). A barlang egyike a legjelentősebb hazai nászbarlangoknak. Denevérekre vonatkozó faunisztikai adatokat már az 1800-as évek végéről közöltek, de rendszeres és átfogó vizsgálatok csak a XX. század végén történtek.

Megfigyelési adatok: -

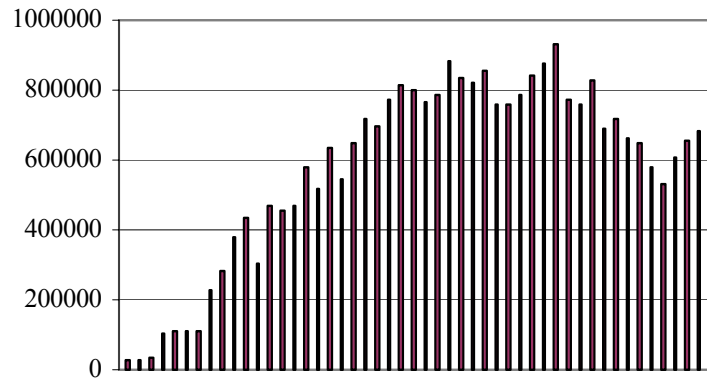
Egyéb adatok:

Fajok	1950-60	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	+	158	167	158	137	237	250	259	220	210		157	104	194	121	109
<i>Rhip</i>		4	19	17	5	8	10	10	7	10		24	1	22	7	39
<i>Mbly/myo</i>	1500			7	1	4	4	7	2	3		2	1	2		1
<i>Mdau</i>			1	14		7	9	14	4			1		2	2	2
<i>Mdas</i>				1			1	2						3	2	
<i>Mema</i>														1		
<i>Mnat</i>			1	4			1	1								
<i>Mbec</i>					1		1							1	1	
<i>Paur</i>				3	1	1	5	3		1				1		
<i>Msch</i>	700															

1. táblázat: Az Abaligeti-barlang denevérállományának változása. Az irodalmi adatokban esetenként csak a faj jelenlétére utalnak, így mennyiségi adattal nem rendelkezünk, a faj előfordulását + jellel jelöltük.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A korábbi jelentős állományok eltűnését a barlang kiépítése és az erősödő turizmus okozták (1. ábra). Ez napjainkban egyre fokozódó probléma, a teelő denevérek számában is lassú csökkenés figyelhető meg. Javasolt a téli időszakban (decembertől márciusig) és a nászidőszakban (augusztus 15-től szeptember 15-ig) a látogatás teljes beszüntetése.

1. ábra: Hazai idegenforgalmi barlangjaink látogatottságának változása 1951-2000-ig.

Barátok-barlangja

Egyéb elnevezése: Barátok-zsomboly

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-50

UTM: BS71D4

Tszf.: 345 m

Leírás: A barlang kb. 26 méter mély zsomboly, melyet az 1990-es évek közepén tártak fel. Bejárata tágas, nincs lezárva, így a denevérek részére jó búvóhelyül szolgál. A bejárati szakasz ferde akna, mely néhány méter után függőlegesbe fordul. A barlang alsó fele tágas, zsák-formájú akna. Denevér megfigyelés csak alkalmi jelleggel történt, a barlangot néhány egyed használja, nem jelentős búvóhely (2. táblázat).

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: -

Faj	1993	2004
<i>Rfer</i>	1	1
<i>Rhip</i>	2	3
<i>Mmyo</i>		1

2. táblázat: A Barátok-barlangja telelő denevérállománya

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang turista útvonalaktól távol esik, nem közismert, így jelenleg zavarásmentes, a kevés számú telelő denevért jelenleg semmi nem veszélyezteti. A bejárat biztosítása és folyamatos takarítása kielégíti a búvóhely megőrzési feladatokat.

Bodó-hegyi-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-58

UTM: BS71D4

Tszf: 391m

Leírás: Néhány méter mély barlangocska, mely a 2004. évi ellenőrzés alkalmával már járhatatlan volt a bejárat feltöltődése miatt. Korábban néhány denevér téli szállásként használta az üreget (3. táblázat).

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok:

Faj	1992	1993	1994	2004
<i>Rfer</i>			2	*
<i>Rhip</i>			1	*
<i>Mbly/myo</i>		1		*
<i>Paur</i>		2	1	*
<i>Mdau</i>	2			*

3. táblázat: A Bodó-hegyi-zsomboly alkalmi denevérmegfigyelései

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang jelenleg járhatatlan, ezért a bejárat kitisztítása indokolt lenne, így néhány denevér téli szálláshelye biztosítva lenne.

Büdöskúti-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

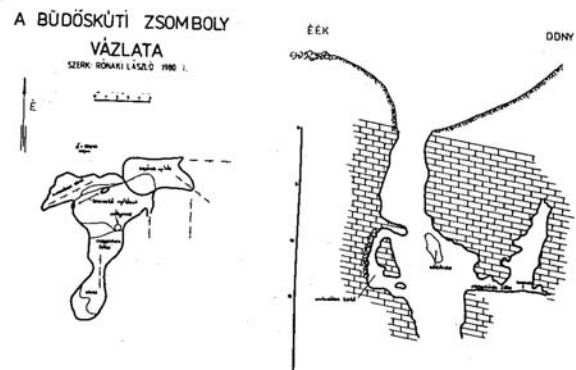
Település: Pécs

Barlangnyilvántartási szám: 4120-133

UTM: BS81B4

Tszf: 396m

Leírás: A barlang a legtágasabb mecseki zsomboly, bejárata ovális alakú, 1,5 x 3 méter. A barlang aknája kéttagú, de egybe nyíló. Az alsó aknából két kürtő nyílik egymással szemben. A zsomboly már régóta ismert a XX. század első felében komoly kutatás folyt benne. Alját nagy mennyiségű omladék és kitöltés alkotja, melynek felszínre juttatásával lenne esély a továbbjutásra.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérfauisztikai kutatása csak az 1990-es években kezdődött meg, azóta folyamatos téli ellenőrzés és alkalmi nyári hálózás folyik. Napjainkban az Abaligeti-barlang mellett a legjelentősebb telelő állománnyal bír (4. táblázat).

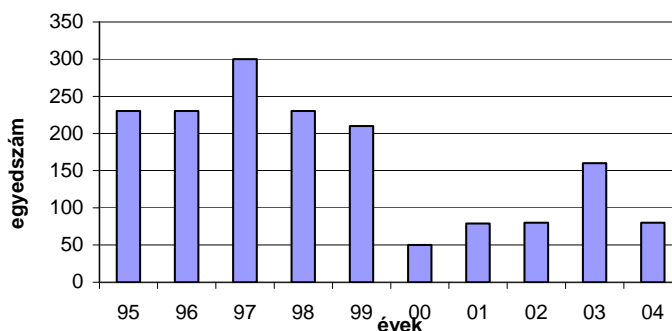
Faj	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	4	2	5	7		1	2	2	1	1	1
<i>Rhip</i>	3		4	2		1					
<i>Mbly/myo</i>		230	230	300	230	210	50	79	80	160	80
<i>Mdau</i>			13	3		10	3		5	3	2
<i>Mdas</i>					1	2			3	1	1
<i>Mnat</i>	2		1								
<i>Pip sp.</i>			1					1			
<i>Paur</i>	1	6		1	1						1

4. táblázat: A Büdöskúti-zsomboly telelő denevérfauájának változása 1995-2004 között.

A barlangnál nászidőszakban történt hálós és detektoros adatgyűjtés a következő fajok előfordulását mutatta ki: 1995. 04. 03. *Paur* (10); 2004. 09. 11.: *Paur* (6), *Mdas* (1), *Mdau* (1), *Mnat* (1), *Mbly* (2), *Mmyo* (1), *Mbec* (1)

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang az országos kék-túra útvonal közelében fekszik, továbbá turista térképen jelzett, így nyugalma gyakran megzavarják. A bejárást nehezíti a függőleges jelleg, de a barlangászok egyik legkedveltebb sportbarlangja a Mecsekben. Az utóbbi néhány évben állandó barlangi vendégként egy példány macskabagoly figyelhető meg, mely rendszeresen zsákmányol a telelő denevérek közül. A kolónia ezért az akna főtájáról átköltözött a két oldalkürtőbe és számuk megfogyatkozott (2. ábra). Védelmi intézkedésként a barlang rendszeres természetvédelmi ellenőrzése és a turistatérképekről való levétele említhető.

2. ábra: A Mbly/myo egyedszám változása a Büdöskúti-zsombolyban. Jól megfigyelhető a 2000. évben a macskabagoly (*Strix aluco*) megjelenése

Csengő-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

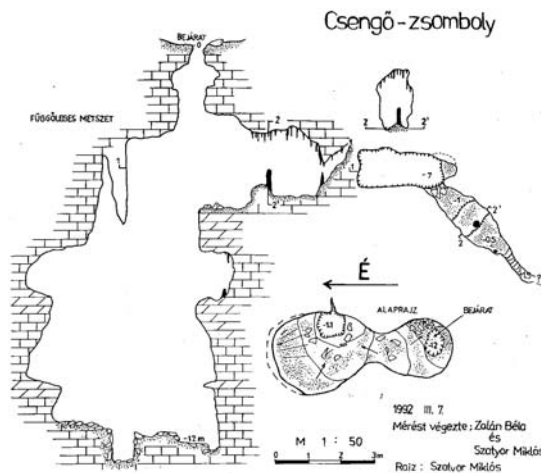
Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-79

UTM: BS81B2

Tszf: 388 m

Leírás: A barlang függőleges egytagú aknából áll, mely lefele tágul. Bejárata kör alakú, fél méter átmérőjű, mélysége körülbelül 12 méter. Feltárása az 1990-es évek elején történt, rövid próbakutatás az ezredforduló előtt végeztek, de nem járt továbbjutással. A zsombolyt telelés céljából használja néhány denevér

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok:

Faj	1992	1993	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	4		4	5	2	3	1		3	1	5	1
<i>Rhip</i>	1	2	1	2	4	2	2	2	1	1		
<i>Mbly/myo</i>	7	1	30	1	3	1	16	12		2	5	1
<i>Mdau</i>			1	1	1		2	1				
<i>Mmys</i>									1			

5. táblázat: A Csengő-zsomboly téli denevérállományának változása 1993-2004 között

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A zomboly térképen nem jelzett, úttól távolabb helyezkedik el, kevésbé ismert, ritkán keresik fel. A denevéreket veszélyeztető tényező jelenleg nem ismert.

Duó-zomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-104

UTM: BS81B1

Tszf.: 374 m

Leírás: Szűk bejáratú rendelkező zomboly, mélysége megközelíti a 30 métert. Egy tagú aknája az alján kis teremmé tagul. A barlangot a feltárás után lezárták.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérállományának ellenőrzése egy-két alkalommal történt (6. táblázat)

Faj	1992	1993	1994
<i>Rfer</i>	4	1	1
<i>Rhip</i>	4	1	1
<i>Mdau</i>	2		
<i>Mmyo/bly</i>	-	5	1
<i>Paur</i>	1		

6. táblázat: A Duó-zomboly denevérállománya

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang bejárata ráccsal védett, mely sűrű rostélyú, ezért egy denevérbarát lezárás felhelyezése javasolt.

Félötös-barlang

Egyéb elnevezések: -

Település: Orfű

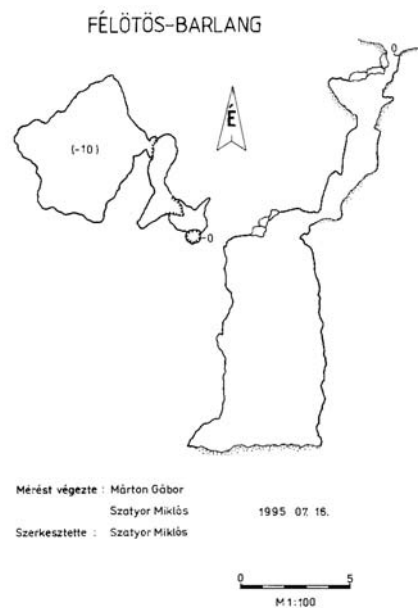
Barlangnyilvántartási szám: 4120-55

UTM: BS71D4

Tszf.: 342

Leírás: Kis zomboly jellegű barlang, szűk, lejtős bejáratú, mely egy kis fülkéből nyílik a végső aknába. Eldugott, félreeső helyen nyílik, kevesen látogatják.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlangot téli időszakban használják denevérek, kis számban (8. táblázat).

Faj	1992	1993	1994
<i>Rfer</i>	4	1	3
<i>Rhip</i>	4	1	
<i>Mdau</i>	2		
<i>Mmyo/bly</i>		5	1
<i>Paur</i>	1		

8. ábra: A Félötös-barlang téli denevérállománya.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések:

A barlang kevésbé ismert, nem látogatott, védelmi problémák nem merülnek fel.

Hosszúcséri-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Mánfa

Barlangnyilvántartási szám: 4120-157

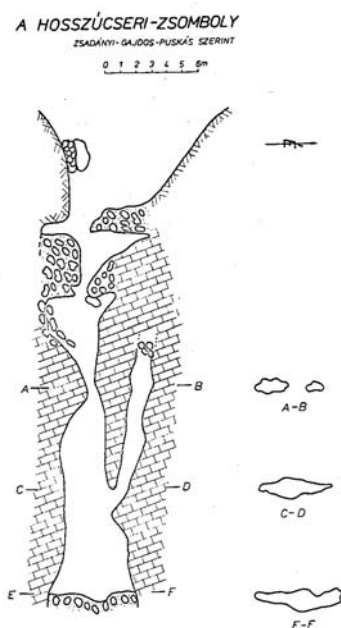
UTM: BS81B3

Tszf.: 310

Leírás: Függőleges, kb. 30 méter mély aknabarlang. Bejárása csak kötél segítségével lehetséges. A zsomboly egyetlen aknából áll, mely szűk bejárat után fokozatosan tágul.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Kiszámú denevér használja, adatok csak két évből származnak.

Faj	1993	2004
<i>Rfer</i>		2
<i>Mmyo/bly</i>		2
<i>Paur</i>	1	

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: Nehezen megközelíthető helyen nyílik, nem ismert barlang, védelmi problémák nem merülnek fel.

Kétluk-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-74

UTM: BS81B2

Tszf.: 374 m

Leírás: A bejárat két lyukból indul, a barlang innen kapta nevét. Az egyik járható, mely nagyon szűk. A szűkület után tágas aknában folytatódik a barlang. Mélysége kb. 30 méter, egytagú akna.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Néhány éve vált ismertté, az első bejárásakor nagy számú telelő denevért találtunk. A barlangot felvettük a téli monitoring barlangjai közé (9. táblázat).

Faj	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	1		2		3	
<i>Rhip</i>	1	1			2	
<i>Mmyo/bly</i>	28	70	20	57	18	13
<i>Mdau</i>	1	2	3	1		
<i>Mdas</i>		2	2	3	4	
<i>Pipistrellus sp.</i>	1					
<i>Paur</i>		3	2			

9. táblázat: A Kétlyuk-zsomboly telelő állomány változása 1999-2004 között

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang kevésbé ismert, nem látogatott, bár könnyen megközelíthető helyen nyílik. A bejárat tágítása könnyen megvalósítható, ez a denevérek bejárását és az ellenőrzést megkönnyítené. Védelmi problémák nem merülnek fel.

Fejbeverős-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-84

UTM: BS81B2

Tszf.: 361 m

Leírás: Omladékos bejárata egy kis fülkébe nyílik, onnan meredek résű vezet a barlang utolsó szakaszát alkotó aknához. Ez csak kötéllel járható. A zsombolyt az 1990-es évek elején tárták fel.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérek a téli időszakban használják, kis számban (7. táblázat).

Faj	1992	1995	1996
<i>Rhip</i>	1	1	
<i>Mmyo/bly</i>			3
<i>Mdau</i>			1
<i>Paur</i>			1

7. táblázat: A Fejbeverős-zsomboly alkalmi denevérmegfigyelései.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang félreeső helyen nyílik, a barlangászok körében nem ismert, kis mérete, omladékos bejárata miatt nem látogatják. Védelmi problémák nem merülnek fel, a bejárat biztosítása indokolt.

Köteles-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-140

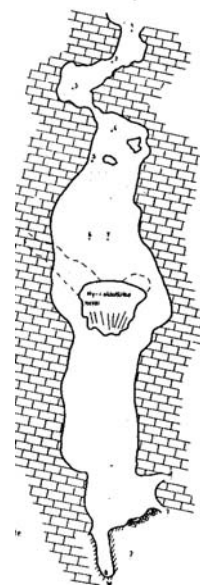
UTM: BS81B2

Tszf.: 393 m

Leírás: Egyike a Mecsek legmélyebb zsombolyainak, bejárata szűk járat, mely kis fülkébe nyílik, onnan egy kisebb fülke nyílik. A zsomboly egy tagú aknája innen nyílik. A barlang a turista térképen is jelzett, sokan ismerik, egyik közkedvelt sportbarlang.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Rendszeresen használják denevérek, főként a téli időszakban (10. táblázat).

Faj	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>			1	1	3	2	3	10	4	3
<i>Rhip</i>		1	1	2	1	2	1	2	4	1
<i>Mmyo/bly</i>	4	15	6	9	5	8	10	11	17	18
<i>Mdau</i>		6	4	1	1		1			
<i>Mbec</i>			1	1						
<i>Mnat</i>								1		
<i>Paur</i>		1						1		

10. táblázat: A Köteles-zsomboly telelő denevérállomány változása 1995-2004 között.

Irodalmi adatok:

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang rendszeres látogatása jelent problémát, főként a téli időszakban zavarhatják a telelő állatokat. Az aknabarlang jelleg miatt csak gyakorlottabb barlangászok látogatják. Balesetvédelmi és denevérvédelmi szempontból lezárása indokolt.

Labirintus-barlang

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-88

UTM: BS81B2

Tszf.: 353 m

Leírás: Kisméretű, szűk bejárátú barlang, kis fülkével és az alján egy függőleges aknával.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérvédelmi szempontból nem jelentős, néhány telelő állat használja (11 táblázat). Alkalmanként macskabagoly is behúzódik a barlangba.

Faj	1991	1992	1993	1994	1995
<i>Rfer</i>		3	1	1	
<i>Rhip</i>	1			1	
<i>Mmyo/bly</i>		1	1	1	1
<i>Mdau</i>	1				
<i>Paur</i>	2	2			

11. Táblázat: A labirintus-barlang alkalmi denevérmegfigyelései

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang félreeső helyen található, barlangászok által kevésbé ismert, ezért zavarás nem merül fel. A bejárat tágításával feltehetőleg elősegítenénk a denevérek nagyobb számú megtelepedését.

Madárka-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-82

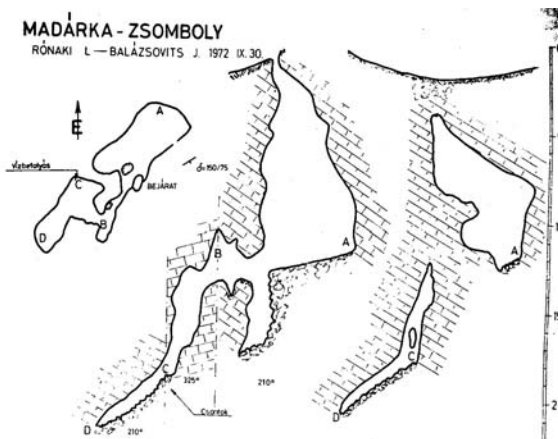
UTM: BS81B2

Tszf.: 341 m

Leírás: Szűk bejáratú, de viszonylag mély zsomboly, bejárása technikai eszközök segítségével lehetséges.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérfaunisztikai szempontból közepesen jelentős, teelő példányok használják búvóhelyül (12. táblázat).

Faj	1999	2004
<i>Rfer</i>		1
<i>Rhip</i>	3	
<i>Mmyo/bly</i>		3
<i>Kistermetű Myotis sp.</i>		3

12. Táblázat: A Madárka-zsomboly alkalmi denevérmegfigyelései

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang nem ismert, barlangászok nem látogatják, védelmi problémák nem merülnek fel. A bejárat tágítása megkönnyíthetné a denevérek mozgását, ez az állomány növekedését segítené elő.

Mánfai Kőlyuk-barlang

Egyéb elnevezése: Kőlyuk, Kőlyuk-barlang

Település: Mánfa

Barlangnyilvántartási szám: 4120-2

UTM: BS81B3

Tszf.: 240 m

Leírás:A Mecsek legnagyobb barlangjai közé tartozik, vízszintes patakos barlang, két bejárata van, melyből az egyik természetes, a másikat mesterségesen robbantották. A barlangot a komlói vízmű használja, kiépítése a XX. század közepén történt. A barlang egy cső-szerű főágból és egy fosszilis forrásszájából áll, mely a tulajdonképpeni kő-lyukat alkotja. Az eredeti bejárat impozáns méretű, magasan nyílik. Az illetéktelen behatolók ellen vasrács védi, a mesterséges bejáraton vasajtó van, melyre berepülő nyílást vágtak.

Megfigyelési adatok:

Egyéb adatok: A barlang tradicionális denevér búvóhely, korábban jelentős teelő állománnyal bírt (13. táblázat). Nászbarlangként is fontos szerepet tölt be regionális szinten (14. táblázat).

Gyűrűzéssel lett kimutatva a Mánfai Kőlyuk, az orfői Vízfő-barlang és az Abaligeti-barlang kapcsolata. Egy a barlangnál jelölt *Eser* 9 évvel később került elő Pécs városából. A *Msch* utolsó mecseki példányait 1994-ben látták a barlangban.

Faj	1950-60	1990	1991	1992	1993	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	+	3	3	14	3	9	4	4	8	5	10	3	10	3	7
<i>Rhip</i>	-		3	3		2	2	1	6	10	12	6	10	2	3
<i>Mmyo/bly</i>	+	24	28	9	6	15	7	9	19	5	9	7	15	18	8
<i>Mdau</i>	-	4	6	11	-	4	4	4	1	1	1	1	4	-	3
<i>Mdas</i>	-	-	3	3	-	-	2	-	1	1	1	1	4	4	2
<i>Mnat</i>	-	2	8	23	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
<i>Mbec</i>	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Paur</i>	-	1	4	13	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Eser</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Msch</i>	+	17	-	-	15	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-

13. táblázat: A Mánfai Kőlyuk-barlang denevérállományának változása az 1950-es évektől napjainkig

Faj	1992	1993	1994	1995	1996	1998
<i>Rfer</i>	2	1				
<i>Rhip</i>			1	1		
<i>Mmyo</i>	12	9				
<i>Mbly</i>	1					
<i>Mdau</i>	45	26	6			
<i>Mdas</i>	10	9	9	4		
<i>Mnat</i>	23	6				
<i>Mema</i>	2					
<i>Mbec</i>	26	19	4	2		
<i>Mmys</i>		1				
<i>Bbar</i>	39	23	4	4	2	
<i>Paur</i>	39	16	3	1		
<i>Paus</i>					1	
<i>Nnoc</i>	55	10	3	5		4
<i>Nlei</i>	3	2	1			
<i>Eser</i>	10			1		
<i>Pnat</i>		1	2			
<i>Pkuh</i>		1				
<i>Ppip</i>	1	1				

14. táblázat: A Mánfai Kőlyuk-barlangnál, nászidőszakban történt hálós befogások eredményei

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang forgalmas turistaútvonal mellett fekszik, a térképek által is jelzett. Sokan keresik fel, bejáratánál tűzrakó hely, információs tábla és pihenő található. Korábban könnyen be lehetett jutni a barlangba, de mindkét bejárata meg lett erősítve. A rács jelenleg megfelelő állapotú, de mellette lett kibontva a laza kőzet. Ennek helyreállítása nélkülözhetetlen a barlang nyugalmanak megóvása érdekében. Korábban a rács fölött szabad berepülő nyílás volt, mely a rács cseréjével megszűnt. Ennek visszaállítása megfontolandó, főként a *M. schreibersii* esetleges visszatelepülése érdekében. A barlang fokozott figyelmet érdemel.

Mohos szikla-zsomboly

Egyéb elnevezése: Gyík-barlang

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-81

UTM: BS81B2

Tszf.: 351 m

Leírás: Sziklakibúvás aljában nyíló barlang, bejárata rendkívül szűk, időnként eltömődik. A bejárati szűkület egy fülkébe nyílik, melyből egy szálkő szűkületen keresztül jutunk a barlang végső aknájába. Az akna nem mély, felső folytatása néhány méteres kürtöként, szálkőben zárul. Itt egy oldalfülke nyílik, mely megközelíti a felszínt.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlang nem jelentős búvóhely, de egyes években több faj egyedei is telelhetnek itt.

Faj	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2004
<i>Rfer</i>		4	1	2	2		*	2	*
<i>Rhip</i>		1		2	2		*		*
<i>Mmyo/bly</i>		6	10	8	1	3	*	1	*
<i>Mdau</i>	1	1	1	2	1	1	*		*
<i>Mbec</i>						1	*		*

15. táblázat: A Mohos szikla-zsomboly telelő denevérállomány változása

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang nem ismert széles körben, barlangászok nem veszélyeztetik. A bejáratot a töbör oldalból származó föld időnként eltömi. A bejárat stabilizálása említendő védelmi intézkedésként.

Nagy-Faragó-barlang

Egyéb elnevezése:

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-53

UTM: BS71D4

Tszf.: 399 m

Leírás: A barlang zsomboly jellegű, a szűk, meredek bejárati szakasz hirtelen aknába torkollik. Onnan néhány métert lemászva érjük el a tágas végponti aknát.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlangot az 1990-es évek elején tárták fel, alkalmi denevérfaunisztikai megfigyelések történtek (16. táblázat).

Faj	1992	1993	2004
<i>Rfer</i>	6	5	2
<i>Rhip</i>			2
<i>Mmyo/bly</i>			2

16. táblázat: A Nagy-Faragó-barlang alkalmi denevérmegfigyelései.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang kevésbé ismert, barlangászok által nem látogatott, védelmi problémák nem merülnek fel. A bejárat állagának fenntartása elégséges a denevérek védelme szempontjából.

Orfői Vízfő-barlang

Egyéb elnevezése: Vízfő-forrás barlangja

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-3

UTM: BS81B1

Tszf.: 211 m

Leírás: Egyike a legismertebb mecseki barlangoknak, korábban nem volt légtér bejárata, de az 1950-es években mesterséges tárót robbantottak a sziklafalba. A barlangot a vízművek korábban vízkivételi helyként használták, csövek, kábelek, szivattyúk, és egyéb mesterséges létesítmények találhatók benne. A vízszint duzzasztása érdekében nagy mennyiségű betont injektáltak a barlangba, amely megváltoztatta a hidrológiai viszonyokat. Egyes járatokat elzártak. A barlangban jelentős méretű légtér járatok és termek találhatók. A bejáratot rendszeresen feltörik, a barlangot gyakran látogatják.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérek a téli- és párzási időszakban fordulnak elő nagyobb számban, de átmeneti szállásként nyáron is használják. Faunisztikai adatok, rendszeres téli megfigyelésekből és alkalmi hálózásokból származnak (17. és 18. táblázat).

Faj	1992	1993	1994	1995	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	6	4	6	5	4	2	7	1	4	2	7	
<i>Rhip</i>	9	3	3	1		3		2			4	
<i>Mmyo/bly</i>	4		1	1						8	2	
<i>Mdau</i>	3		4							2	5	
<i>Mnat</i>	2	1	2						1		1	
<i>Mdas</i>	1										1	
<i>Paur</i>			2								1	

17. táblázat: Az Orfői Vízfő-barlang telelő állományának változása 1992-2004 között.

Faj	1992	1993	1994
<i>Rfer</i>	1	1	1
<i>Rhip</i>			
<i>Mmyo</i>		3	
<i>Mdau</i>	3	12	
<i>Mdas</i>		2	
<i>Mbec</i>	6	36	1
<i>Mnat</i>	3	5	
<i>Paur</i>	7	16	
<i>Bbar</i>	6	6	
<i>Nnoc</i>	1	11	
<i>Ppip</i>		1	
<i>Eser</i>		3	

18. táblázat: Az Orfői Vízfő-barlangnál történt hálós befogások eredményei nászidőszakban

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang térképen jelzett, közismert helyen nyílik. Barlangászok és turisták gyakran látogatják. A bejárati rácsot rendszeresen feltörik. A rendszeres zavarás jelent problémát a bent pihenő denevérek szempontjából. Javasolt a barlang bejáratának korszerű, denevérbarát lezárása.

Pajzán-barlang

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-77

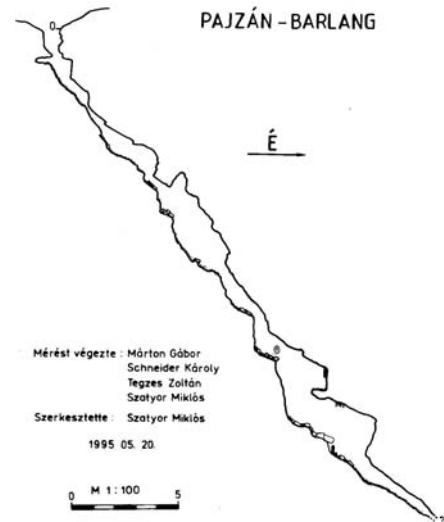
UTM: BS81B2

Tszf.: 394 m

Leírás: Szűk bejáratú kb. 40°-os meredekségű egyenes járat alkotja a barlangot. A járat alja helyenként omladékból álló lépcsőkkel szabdalt. Alján kisebb fülke található, melyből a végponti hasadék nyílik. Ez néhány méter után járhatatlanná szűkül.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlang denevérfaunisztikai szempontból jelentéktelen, alkalmi, főleg telelő előfordulási adatokat ismerünk (19. táblázat).

Faj	1993	1994	1995	2004
<i>Rfer</i>	-	1	-	-
<i>Rhip</i>	2	-	1	1
<i>Mmyo/bly</i>	-	1	2	-
<i>Mdau</i>	-	-	1	-

19. táblázat: A Pajzán-barlang alkalmi denevérmegfigyelései

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang kevésbé ismert, bejárata nehezen azonosítható be. Barlangászok nem látogatják. A bejárat esetleges eltömődése jelenthet problémát.

Pietró-barlang

Egyéb elnevezése: -

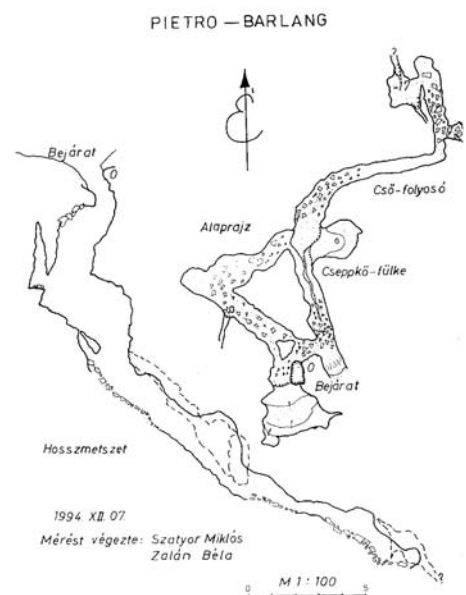
Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-38

UTM: BS71D3

Tszf.: 322 m

Leírás: A függőleges bejárati akna szálkő hasadékban indul, majd egy kisebb fülkébe érkezik. Innen meredek járat indul mely már az elején ketté ágazik. A járatok egy fülkében találkoznak, onnan lapos cső-járat nyílik. Ez erőteljes vízmosás jeleit hordozza, mely erősíti a víznyelő jelleget. A cső-járat egy szűk fülkébe érkezik, mely a térképen látható

régi végpont volt. Jelenleg a barlang meghaladja a 100 méter hosszúságot. A végponti hasadék bontásával egy terembe jutottunk, melyből egy szűkületen keresztül bújva érkezünk egy hasadék rendszerbe, mely néhány tíz méter után járhatatlanná szűkül.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlang nem jelentős denevér- élőhely (20. táblázat).

Faj	1992	1993	1994	2001	2004
<i>Rfer</i>	1	-	-	-	?
<i>Rhip</i>	2	4-	-	4	?
<i>Mmyo/bly</i>	-	-	2	1	?
<i>Mdau</i>	1	-	2	-	?

20. táblázat: A Pietro-barlang alkalmi denevérmegfigyelései

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: -

Hágcsós-zsomboly

Egyéb elnevezése: Tanköteles-zsomboly

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-83

UTM: BS81B2

Tszf.: 352 m

Leírás: Szálkőben nyíló aknabarlang, alján oldalterem nyílik, melyben alkalmanként nagy létszámú telelő denevér található. A barlang mélysége kb. 10 méter. A zsomboly része a mecseki telelő monitoringnak és a NBMR-nek.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok:

Faj	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Rfer</i>	1	5	2	2	1	2	2	2	1	
<i>Rhip</i>					1	1	1		3	
<i>Mmyo/bly</i>	87	21	4	37	32	82	13	26	74	22
<i>Mdau</i>					2	1			2	2
<i>Mdas</i>					1				7	
<i>Paur</i>		2						1		

21. táblázat: A Hágcsós-zsomboly telelő állományának változása 1995-2004 között

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlangot általában ismerik a barlangászok, de kis mérete miatt nem közkedvelt célpont. Mint neve is mutatja, a könnyű bejárhatósága miatt a kötéltechnikai ismeretek elsajátítására használják a kezdő barlangászok. Téli időszakban a telelő állatok megzavarása problémát jelenthet. A barlang lezárása nem javasolt.

Trió-víznyelő

Egyéb elnevezése: Trió-barlang

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-71

UTM: BS81B2

Tszf.: 301 m

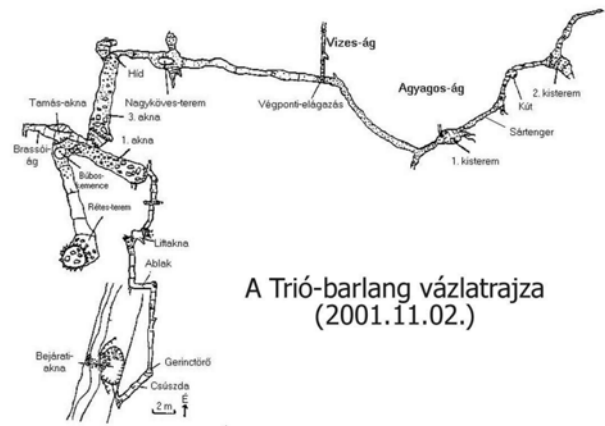
Leírás: A barlang jelentős része az 1990-es évek közepén lett feltárva, jelenleg több mint 200 méter hosszú. Járatai lejtősen haladnak lefelé, kisebb aknáknak, termek közbeékelődésével. A barlang aktív víznyelő, csapadékos időben a Szuadó-völgy patakja folyik bele. A barlang bejárata kiépített, lezárt, denevérek részére röpnílással ellátott.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevér megfigyelések csak alkalmilag történtek, a barlangot kutató barlangászok szóbeli közlése alapján télen nagyobb számú állat is használja. A 2004. évi téli denevérfelmérés alkalmával a következő fajokat láttuk: *Rfer* 5 pd, *Rhip* 4 pd, *Mmyo*/bly 4 pd, *Mdau* 7 pd. A barlang rendszeres átvizsgálásra érdemes, ezért felvettük a mecseki téli monitoring barlangjai közé.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang jó állapotú lezárással bír, mely denevérek számára kialakított röpnílással is rendelkezik. A barlangba feltáró tevékenység és folyamatos túravezetés folyik. Denevérvédelmi szempontból megfontolandó a téli időszakban való látogatás korlátozása, főleg, ha ezt a telet denevérek mennyisége megkívánja.

Vásáros-úti-zsomboly

Egyéb elnevezése: Maszek-barlang

Település: Orfű

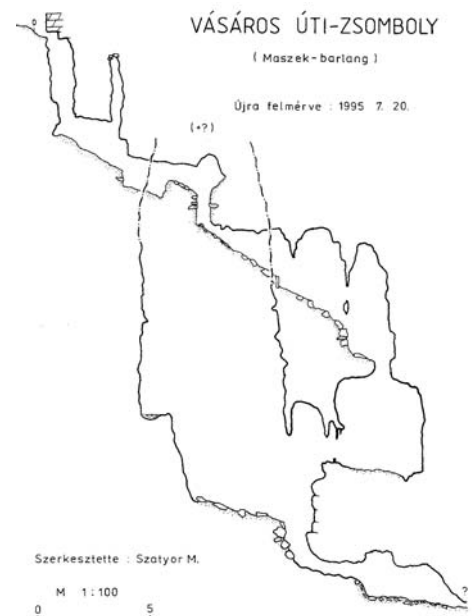
Barlangnyilvántartási szám: 4120-62

UTM: BS71D4

Tszf.: 384 m

Leírás: A barlang a Vásáros út mellett nyílik, feltárása az 1980-as években történt. Bejárata szűk, vasajtóval van lezárva. A bejárati aknából egy kisebb fülkébe érünk, ahonnan egy kúszó járaton egy újabb fülkébe érünk. Innen egy aknán keresztül néhány méter után érhető el a barlang első terme. A teremből szűk hasadékon keresztül érünk a barlang fő üregébe. A végpontra egy fokozatosan szűkülő járat vezet, melyet robbantásokkal próbáltak feltárni sikertelenül.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlang rendszeres szálláshelyül szolgál, főként a telelő denevérek számára (22. táblázat).

Fajok	1990	1991	1992	1993	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2003	2004
<i>Rfer</i>	8	9	1	7	5	4	6	4	4	3	6	7	6
<i>Rhip</i>			4	4	1	2	2	1	2	2	1	3	
<i>Mmyo/bly</i>		10	2	8	4	14	6	6	5	6	7	2	3
<i>Mdau</i>		1	2	8	3	1	2			1	3	2	1
<i>Mdas</i>								1	2	1		3	
<i>Mnat</i>	2	2									1		
<i>Paur</i>		1				1				1			

22. táblázat: A Vásáros-úti-zsomboly telelő állományának változása 1990-2004 között

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlangot a balesetvédelem mellett a denevérek védelme érdekében zárták le, bár a lezárás mindig kedvezőtlen a denevérek szempontjából.

Achilles-víznyelőbarlang

Egyéb elnevezése: -

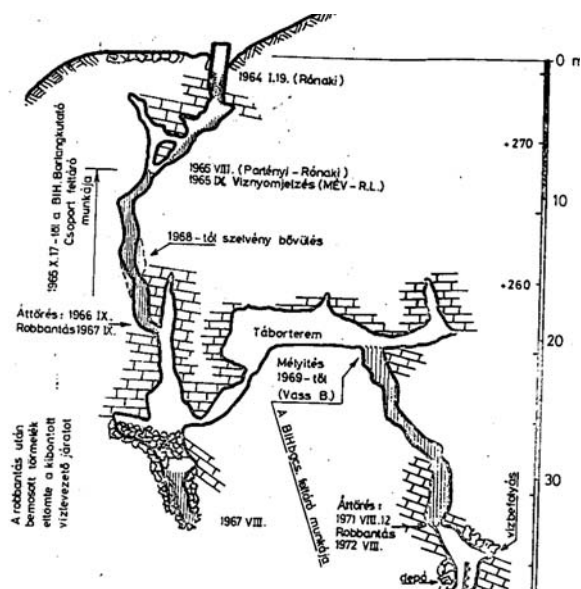
Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-90

UTM: BS81B1

Tszf.: 288 m

Leírás: A barlang a Szuadó-völgy alsó szakaszán, a völgyoldalban nyílik, a Pécs-Abaliget országút mellett. Bejárata kiépített és vaslemezajtóval lezárt. A bejárat 4 kútgyűrűből áll, majd egy agyagos rézsű indul tovább. Ez egy aknába torkollik, mely vaslétrával kiépített. Az akna alján kis fülke és egy szűk átbújó található. Ezen átbújva a következő aknába érkezünk, melyben szintén vaslétra található. Az akna a barlang nagy termének előterébe érkezik. Itt egy meredek agyagos rézsűn felmászva érjük el a nagytermet.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A barlang teljes lezárása ellenére megfigyelhetők denevérek a nagyteremben. A 2004. évben 8 pd. *M. myotis*, 1 pd. *Rfer*, 1 pd. *Mdau* volt megfigyelhető.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang közismert, az országútról jól látszik a bejárata. A lezárása ép állapotú, ezért nem látogatott, csak esetenként barlangászok által. Javasolt a lezárásra röpnylást készíteni.

Spirál-barlang

Egyéb elnevezése: Spirál-nyelő

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-130

UTM: BS81B2

Tszf.: 352 m

Leírás: A barlang a Büdösküti-völgyben nyílik a patakmederben. Bejárata kiépített, kútgyűrűvel és vaslemezajtóval. A barlang jelenleg a Mecsek legmélyebb ismert barlangja, mélysége meghaladja a 100 métert. Jelentős belső méretekkel bír, aknája egy tektonikus hasadékot képez, mely kb. 60 méter vertikálisan. A barlang alján patak folyik.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: A teljes lezárás ellenére rendszeresen megfigyelhetők denevérek a barlangban, a bejutásuk helye jelenleg nem ismert.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlangban rendszeres kutatás folyik, barlangkutatók folyamatosan látogatják. Denevérvédelmi szempontból ajánlott a bejárat denevérbarát lezárása.

Remény-zsomboly

Egyéb elnevezése: -

Település: Orfű

Barlangnyilvántartási szám: 4120-118

UTM: BS81B2

Tszf.: 365 m

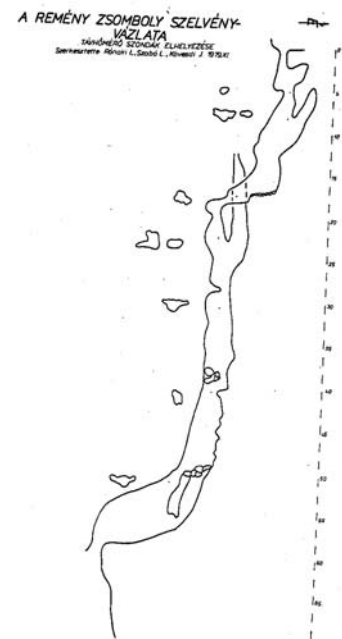
Leírás: A Mecsek-hegység legmélyebb ismert zsombolya, kb. 70 méter mély. Bejárata mesterséges, ráccsal lezárt. A zsombolyra jellemzők a szűk átbújókkal összekötött aknák.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevérfaunája egy-egy teletű állatra korlátozódik. Inkább potenciális szálláshelyként említhető.

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang csak kötéltechnikával járható, lezárása rongált, jelenleg bárki által nyitható. A nagy méretű zsomboly ideális denevér-szálláshely lehetne, de a lezárást denevérbarát módon kellene megoldani.

Mélyvölgyi kőfülke vizes barlangja

Egyéb elnevezése: Nagymélyvölgyi-barlang

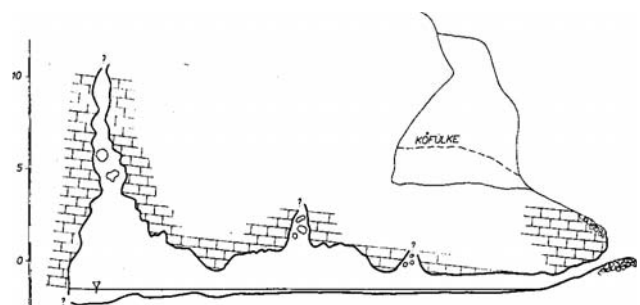
Település: Pécs

Barlangnyilvántartási szám: 4120-160

UTM: BS81B3

Tszf.: 323 m

Leírás: A barlang a Melegmányi Tájvédelmi Körzet területén nyílik a Nagy-mélyvölgyben. A bejárat a meredek domboldal alján, az azonos nevű Nagy-mélyvölgyi kőfülke alatt található. Bejárata szűk, a domboldalról lepergő föld és törmelék gyakran eltömi. A barlang vízszintes patakos barlang, cső-szerű járattal. A járat végén

szifon zárja el a továbbjutást. A járat magassága befelé nő, kényelmesen járható. A levegő nagy páratartalmú.

Megfigyelési adatok: -

Egyéb adatok: Denevéreket alkalmilag figyeltek meg a barlangban.

Faj	1990	1992	1993
<i>Rfer</i>	4	7	
<i>Rhip</i>	1	2	4
<i>Mmyo/bly</i>	3	16	5
<i>Mdau</i>	1	3	
<i>Mnat</i>		1	
<i>Mdas</i>		2	1

23. táblázat: A Mélyvölgyi kőfülke vizes barlangjának telelő állománya

Irodalmi adatok: -

Veszélyeztető tényezők, védelmi intézkedések: A barlang forgalmas turista útvonal mellett fekszik, kiépített forrás, tűzrakóhely és esőbeálló található a bejárat közelében. Szűk bejárata miatt kevesen látogatják, de zavarása állandónak mondható. A bejárat időnkénti eltömődése kedvezőtlen a denevérek szempontjából. Javasolt a bejárat kitérítése és denevérbarát lezárása.

Irodalom

- Frivaldszky J. 1865. Adatok a Magyarhoni barlangok faunájához. Math. és Term. tud. Köz., Pest, 3: 17-50.
- Gebhardt A. 1963. A Mecsek-hegység barlangjainak biológiai vizsgálata. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, p. 5-32.
- Havranek L. 1962. A Mecsek-hegység barlangi denevérfaunája. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve Pécs
- Kölesi V. 1820. Az újonnan fölfedezett Abaligethi Barlangok leírása. Tudományos Gyűjtemény, 10: 81-86.
- Szatory M. 1995. A mecseki barlangok denevérfaunája, kiegészítő és összehasonlító jelleggel. Denevérkutatás – Hungarian Bat Research News, 1: 11-15.
- Szatory M. 2000. Európa denevérei. Pro Pannónia Kiadói Alapítvány Pécs
- Topál Gy. 1989. A barlangi denevérek magyarországi kutatásának áttekintése. Karszt és Barlang, 1-2: 85-86.
- Závoczky Sz. 1995. Az V. Abaligeti denevérkutató Tábor eredményei. Denevérkutatás – Hungarian Bat Research News, 1: 20-21.